

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Башлыгының
2016 елның 20 гыйнварындагы 2 нче номерлы карары

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы Нигезләмәне раслау турында.

2007 елның 26 ноябрендәге 804 номерлы (2015 елның 14 ноябрендәге редакция) РФ Хөкүмәте карарына, Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 2015 елның 18 ноябрендәге 601 номерлы «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы 2008 елның 14 ноябрендәге 687 номерлы боерыгы белән расланган Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында» боерыгына таянып, **КАРАР БИРӨМ:**

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районында гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы Нигезләмәне кушымта нигезендә яңа редакциядә расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Чүпрәле муниципаль
районы Башлыгы:

А.В. Шадриков

Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль районы
Башлыгының 2016 елның
"20" гыйнварындагы карары
белән расланган

ЧҮПРӘЛЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНДА ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫН ОЕШТЫРУ ҺӘМ АЛЫП БАРУ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

1. 1. Әлеге Нигезләмә «Гражданнар обороны турында» 1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы Федераль законы, Россия Федерациясе Президентының 2004 елның 11 июлендәге 868 номерлы «Россия Федерациясе Гражданнар обороны, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгы мәсьәләләре» Указы белән расланган Россия Федерациясе Гражданнар обороны, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгы турындагы Нигезләмә нигезендә Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2007 елның 26 ноябрендәге 804 номерлы «Россия Федерациясендә гражданнар обороны турында Нигезләмәне раслау хакында» карары белән гражданнар оборонын алып бару һәм алып баруга әзерлекнең оештырылуын һәм төп юнәлешләрен, шулай ук Чүпрәле муниципаль районында һәм оешмаларда Гражданнар обороны буенча төп чараларны билгели.

2. Гражданнар обороны буенча чаралар Чүпрәле муниципаль районында гражданнар оборонын алып бару һәм алып бару кысаларында оештырыла.

3. Гражданнар оборонын алып баруга әзерлек халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан саклау чараларын, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгәндә саклану чараларын алдан ук үтәүдән гыйбарәт һәм Чүпрәле муниципаль районының Гражданнар обороны, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү мәсьәләләре буенча төп чараларны (алга таба - төп чаралар планы) күздә тоткан еллык һәм перспектив планнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Чүпрәле муниципаль районының елга төп чаралар планы жирле үзидарә органы тарафыннан эшләнә һәм гражданнар обороны бурычларын һәм Татарстан Республикасында Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча бурычларны хәл итәргә вәкаләтле орган - Россия Федерациясе Гражданнар обороны, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү министрлыгының Баш идарәсе белән килештерелә.

Гражданнар оборонын әзерләү һәм алып бару буенча төп чараларны планлаштыру Чүпрәле муниципаль районы территориясендә һәм оешмаларда хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук мөмкин

булган террорчылык актлары һәм гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә килеп чыгарга мөмкин булган хәлне һәрьяклап бәяләүне исәпкә алып башкарыла.

5. Муниципаль дәрәжәдә һәм оешмаларда гражданның оборонасын алып баруға эзерлек Чүпрәле муниципаль районында гражданның оборонасын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмә белән билгеләнә һәм Чүпрәле муниципаль районы территориясендә халыкны (хезмәткәрләргә), матди һәм мәдәни кыйммәтләргә хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп туган куркынычлардан саклау чараларын планлаштырудан гыйбарәт.

Гражданның оборонасын муниципаль дәрәжәдә алып бару Чүпрәле муниципаль районы территориясендә гражданның оборонасы һәм халыкны яклау планнары, матди һәм мәдәни кыйммәтләр нигезендә, хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килгән куркынычлардан, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда гамәлгә ашырыла.

6. Гражданның оборонасы һәм халыкны яклау планнары (Гражданның оборонасы планнары) гражданның оборонасын билгеләнгән эзерлек дәрәжәсендә алып барганда һәм аны алып барганда, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп туган очракта эзерлек күләмен, оештыруны, тәртибен, ысулларын һәм срокларын билгели.

7. Жирле үзидарә органнары һәм оешмалар гражданның оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында, гражданның оборонасы өлкәсендә вәкаләтләр нигезендә көчләр, чаралар, Гражданның оборонасы объектлары, матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын булдыралар һәм үз эченә алалар, гражданның оборонасы чараларын планлаштыралар һәм тормышка ашыралар.

8. Жирле үзидарә органнары (оешмалар) карары буенча коткару хезмәтләре (медицина, инженерлык, коммуналь, янгынга каршы, жәмәгать тәртибен саклау, хайваннар һәм үсемлекләргә саклау, хәбәр итү һәм элемент, мәдәни кыйммәтләргә саклау, автотранспорт, сәүдә һәм туклану һ.б.) оештырыла ала, аларның оештыру һәм эшчәнлек тәртибе коткару хезмәтләре турында тиешле нигезләмәләрдә барлыкка килә торган органнар һәм оешмалар тарафыннан билгеләнә.

Жирле үзидарә органының (оешмалар) коткару хезмәте составына Гражданның оборонасы буенча чаралар үткәрү, авария-коткару формираниеләренә гамәлләрен һәрьяклап тәэмин итү һәм хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә башка кичектергесез эшләргә башкару, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә бетерүдә идарә органнары, көчләргә һәм чаралары керә.

Жирле үзидарә органнары һәм оешмалар тарафыннан төзелә торган коткару хезмәтләренә төрә һәм саны Гражданның оборонасы һәм халыкны яклау планнары (Гражданның оборонасы планнары) нигезендә башкарыла торган бурычларның күләмен һәм характерын исәпләү нигезендә билгеләнә.

Чүпрәле муниципаль районының коткару хезмәте турындагы Нигезләмә Жирле үзидарә органы тарафыннан эшләнә, Татарстан Республикасының тиешле коткару хезмәте житәкчесе белән килештерелә һәм жирле үзидарә органы житәкчесе тарафыннан раслана.

Оешманың коткару хезмәте турындагы нигезләмә оешма тарафыннан эшләнә һәм Чүпрәле муниципаль районының тиешле коткару хезмәте житәкчесе, жирле үзидарә органы белән килештерелә һәм оешма житәкчесе тарафыннан раслана.

Чүпрәле муниципаль районында һәм оешмаларда көч һәм чараларның эзерлеген булдыру һәм тәэмин итү белән методик житәкчелек итү, шулай ук бу өлкәдә Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла - казалар нәтижәләрен бетерү министрлыгы (алга таба-Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы) һәм Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе тарафыннан контроль гамәлгә ашырыла.

9. Жирле үзидарә органнары һәм оешма житәкчеләре тарафыннан эвакуация чараларын планлаштыру, эзерләү һәм үткөрү өчен тыныч вакытта эвакуация комиссияләре оештырыла. Эвакуация комиссияләре тиешле жирле үзидарә органнары һәм оешмалар житәкчеләре, житәкчеләре урынбасарлары тарафыннан житәкчелек ителә. Эвакуация комиссияләренең эшчәнлегенә тиешле гражданнар оборонасы житәкчеләре тарафыннан раслана торган эвакуация комиссияләре турында нигезләмәләр белән регламентлана.

10. Гражданнар оборонасы көчләре тыныч вакытта табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә кисәтү һәм бетерү буенча чараларда катнашу өчен жәлеп ителергә мөмкин.

Гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен бетерү өчен гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын тыныч вакытта жәлеп итү турындагы карарны жирле үзидарә органнары һәм оешмалар житәкчеләре кабул итә.

11. Чүпрәле муниципаль районы территориясендә гражданнар оборонасы белән житәкчелек итүне Чүпрәле муниципаль районы башлыгы, Ә оешмаларда аларның житәкчеләре башкара.

Чүпрәле муниципаль районы башлыгы һәм оешма житәкчеләре гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау чараларын оештыру һәм уздыру өчен 1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы Федераль закон) җаваплы.

12. Чүпрәле муниципаль районында (оешмаларда) Гражданнар оборонасы белән идарә итүне гамәлгә ашыручы органнар булып гражданнар оборонасы өлкәсендә (алга таба - структур бүлекчеләр (хезмәткәрләр) бурычларны хәл итүгә вәкаләтле структур бүлекчеләр (хезмәткәрләр) тора.

Жирле үзидарә органнары һәм оешмалар гражданнар оборонасы буенча структур бүлекчеләргә (хезмәткәрләргә) туплауны (билгеләүне) гамәлгә ашыралар, аларның функциональ бурычларын һәм штат расписаниесен эшлиләр һәм раслыйлар.

Гражданнар оборонасы буенча Структур бүлекчеләр житәкчеләре (хезмәткәрләр) турыдан-туры жирле үзидарә органы (оешма) житәкчесенә буйсыналар.

13. Гражданнар оборонасы буенча чараларны оештырылган һәм планлы рәвештә гамәлгә ашыруны тәэмин итү, шул исәптән тыныч һәм сугыш вакытында фаразланучы һәм барлыкка килгән куркынычлар турында халыкка үз вакытында хәбәр итү максатыннан, Россия Федерациясе территориясендә гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю (алга таба - мәгълүмат) һәм аны алмашу оештырыла.

Мәгълүмат жыю һәм алмашу жирле үзидарә органнары, шулай ук билгеләнгән тәртиптә куркынычлылык буенча I һәм II класслы куркынычлыктагы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиацион куркыныч һәм атом-төш куркынычы булган житештерүләр һәм объектлар, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмалар һәм югары куркынычлылык дәрәжәсендәге гидротехник корылмалар, шулай ук билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категорияләренә караган куркыныч житештерү объектларын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Жирле үзидарә органнары мәгълүматны Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, оешмаларга - жирле үзидарә органнарына һәм федераль башкарма хакимият органына тапшыралар, алар аларның эшчәнлеген өлкәсендә алар керә яки алар карамагында була.

14. Гражданнар оборонасы буенча чаралар муниципаль дәрәжәдә һәм оешмаларда Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Россия Федерациясе Президенты һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең норматив хокукый актлары, Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының норматив хокукый актлары һәм әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла.

15. Жирле үзидарә органнары гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында түбәндәге төп чараларны планлаштыра һәм гамәлгә ашыра:

15.1. Гражданнар оборонасы өлкәсендә халыкны әзерләү:

Чүпрәле муниципаль районы үзенчәлекләрен исәпкә алып һәм Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органы тарафыннан расланган үрнәк программалар, эшләүче халыкны, вазыйфаи затларны һәм гражданнар оборонасы хезмәткәрләрен, шәхси составны һәм Чүпрәле муниципаль районы хезмәтләрен укуыту буенча үрнәк программалар нигезендә эшләү;

Чүпрәле муниципаль районы халкын хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә килеп чыккан куркынычлардан яклау ысулларына, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда укуыту һәм өйрәтү;

Чүпрәле муниципаль районы формироваиеләренен һәм хезмәтләренен шәхси составын укуыту;

Гражданнар оборонасы буенча өйрәнүләр һәм өйрәнүләр үткәру;

Чүпрәле муниципаль районы территориясендә урнашкан оешмалар хезмәткәрләренен, шәхси составының һәм хезмәтләренен укуларын оештыру-методик житекчелек итү һәм контрольдә тоту;

Гражданнар оборонасы курсларын һәм гражданнар оборонасы буенча укыту-консультация пунктларын булдыру, аларның эшчәнлеген оештыру, шулай ук тиешле лицензиясе булган өстәмә һөнәри белем бирү учреждениеләрендә Чүпрәле муниципаль районының вазыйфай затларының һәм гражданнар оборонасы хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрүне тәмин итү;

Гражданнар оборонасы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау.

15.2. Халыкка хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар аркасында килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта хәбәр итү:

халыкка үзәкләштерелгән хәбәр итү системасының даими эзерлеге торышы, аны реконструкцияләү һәм модернизацияләү;

халык күпләп жыела торган урыннарда халыкка хәбәр итү һәм хәбәр итү буенча махсулаштырылган техник чаралар урнаштыру;

Россия Федерациясенең бердәм электр элементәсе челтәрен, радио-, Чыбыклы һәм телевизион тапшырулар челтәрләрен һәм башка техник чараларны комплекслы файдалану;

Гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю һәм алар белән алмашу.

15.3. Халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне имин районнарغا эвакуацияләү буенча:

халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне куркынычсыз жимерелүләр зоналарыннан, радиоактив һәм химик зарарлану (пычрану) зоналарыннан имин районнарға эвакуацияләү чараларын планлаштыру, эзерләү һәм үткәрүне, гидротехник корылмалар жимерелгәндә шартлау дулкынының 4 сәгать эчендә катастрофик су басу ихтималы булган зоналардан, шулай ук хәрби вакытта житештерү эшчәнлеген дәвам итүче оешма хезмәткәрләрен һәм гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүче оешма хезмәткәрләрен, шулай ук гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүче оешма хезмәткәрләрен һәм;

халыкны, эвакуацияләнергә тиешле матди һәм мәдәни кыйммәтләрне урнаштыру өчен куркынычсыз районнар эзерләү;

эвакуация органнары эшчәнлеген оештыру һәм оештыру, шулай ук аларның шәхси составын эзерләү.

15.4. Халыкка шәхси саклану һәм күмәк яклау чаралары күрсәтү буенча:

гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларына һәм аларның техник системаларына билгеләнеше һәм техник хезмәт күрсәтү буенча даими эзерлек хәлендә тоту;

Гражданнар оборонасы төркемнәренә билгеләнгән тәртиптә кертелгән территорияләрне инженерлык ягыннан саклауны арттыру планнарын эшләү;

гражданнар оборонасын тыныч вакытта һәм халыкны ныгыту өчен жир асты киңлекләренең, метрополитеннарның һәм башка корылмаларының тыныч вакытта күчергәндә жайланмалар;

сугыш вакытында гражданнар оборонасының житмәгән саклагыч корылмаларын планлаштыру һәм төзүне оештыру;

гражданнар оборонасының саклау корылмаларында халыкны яклауны тээмин итү;

халыкны шәхси яклау чараларын туплау, саклау, яклау һәм куллану;

халыкка шәхси саклану чараларын бирүне һәм коллектив яклау чараларын билгеләнгән срокта бирүне тээмин итү.

15.5. Яктырту һәм башка төр маскировка буенча:

маскировкага тиешле объектлар исемлеген билгеләү;

Гражданнар оборонасы төркемнәренә билгеләнгән тәртиптә кертелгән территорияләрне инженерлык ягыннан саклауны арттыру планнарын эшләү;

яктырткыч һәм башка төр маскировка чаралары үткәрү өчен кирәкле матди-техник чаралар запасларын файдалану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы төркемнәренә кертелгән территорияләрнең демаскирлаучы билгеләрен киметү буенча инженер-техник чаралар үткәрү.

15.6. Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халык өчен куркыныч туган очракта, һәлакәттән коткару һәм башка кичектергесез эшләрне үткәрү турында:

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару өчен кирәкле көчләрне һәм гражданнар оборонасы чараларын булдыру, жиһазлау һәм эзерләү, шулай ук аларның гамәлләрен планлаштыру;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне һәръяклап тээмин итү өчен матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын куллану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм аны булдыру.

15.7. Халыкка хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар аркасында килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта хәбәр итү:

халыкның беренчел яшәешен тээмин итүнең төп төрләрен планлаштыру һәм оештыру;

матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын куллану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;

халыкны азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар белән нормалаштырылган тээмин итү;

халыкка коммуналь-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү;

зыян күргән халык арасында санитар-гигиена һәм эпидемиягә каршы чаралар үткәрү;

дәвалау-эвакуация чаралары үткәрү;

куркынычсыз районда кирәкле дәвалау базасын жәелдерү, аны энергия һәм су белән тээмин итүне оештыру;

халыкка беренче ярдәм күрсәтү;

тораксыз калган халык санын билгеләү;

сакланган торакны инвентаризацияләү һәм зыян күргән торак фондының торышын бәяләү, зыян күргән халыкны урнаштыру өчен аны куллану мөмкинлеген билгеләү;

зыян күргән халыкны ял йортларында, пансионатларда һәм башка сәламәтләнדרү учреждениеләрендә, вакытлыча торақларда (жыелма йортларда, палаткаларда, землянкаларда һ. б.) урнаштыру, шулай ук аны сакланып калган торақ фонд мәйданына күчерү;

халыкка мәгълүмати-психологик ярдәм күрсәтү.

15.8. Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килгән янгыннарға каршы көрәш:

муниципаль Янгын сагы эшчәнлеген оештыру һәм оештыру, аны гражданнар оборонасы һәм Янгын саклауның башка төрләре белән хезмәттәшлек итү өлкәсендә эзерләүне оештыру;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару районнарында һәм гражданнар оборонасы категорияләренә билгеләнгән тәртиптә кертелгән оешмаларда янгыннарны сүндерүне оештыру, сугыш вакытында янгыннарны сүндерү өчен химик реагентлар запасларын алдан булдыру.

15.9. Радиоактив, химик, биологик һәм башка зарарланган районнарны ачыклау һәм билгеләү буенча:

Чүпрәле муниципаль районы территориясендә урнашкан, махсус жиһаз (техник чаралар) булган оешмалар базасында гражданнар оборонасын күзәтү һәм лаборатор контроль чөлтөрөн һәм зарарлануның төрле төрлөрөн (пычрану) ачыклау һәм тәңгәлләштерү бурычларын хәл итү өчен эзерләнгән хезмәткәрләргә булдыруны һәм аларның эзерлеген тәмин итү;

радиоактив пычрануга дучар булган территорияләрдә радиацион яклау режимнарын көртү;

радиацион, химик, биологик хәл торышын мониторинглауның методларын һәм техник чараларын камилләштерү, шул исәптән азык-төлек һәм әйләнә-тирә мохит объектларының радиоактив, химик һәм биологик матдәләр белән зарарлану дәрәжәсен бәяләү.

15.10. Халыкны санитар эшкөртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләргә махсус эшкөртү буенча:

дезактивирлаучы, газлаучы һәм дезинфекцияләүче матдәләр һәм эремәләр запасларын алдан төзү;

халыкны санитар эшкөртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләргә махсус эшкөртү өчен көч булдыру һәм жиһазлау, аларны Гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү;

Халыкны санитар эшкөртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияләргә махсус эшкөртү буенча:

15.11. Хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә зыян күргән районнарда, шулай ук табигий һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм террорчылык акцияләргә нәтижәсендә, тәртипне торгызу һәм саклау буенча:

жәмәгать тәртибен саклау көчләрен булдыру һәм жиһазлау, аларны Гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү;

жәмәгать тәртибен торгызу һәм саклау, Гражданнар оборонасы көчләрен күрсәтү һәм халыкны эвакуацияләү маршрутларында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр башкару өчен гражданнар оборонасы көчлөрөнөң тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү;

жиңелү учакларында пропуск режимын гамәлгә ашыру һәм жәмәгать тәртибен саклау;

Эчке эшләр органнары, юридик һәм физик затларның шартнамәләр буенча мәжбүри сакланьрга тиешле объектларны саклауны көчәйтү, караучысыз калган мөлкәтне саклау буенча чаралар күрү.

15.12. Хәрби вакытта кирәкле коммуналь хезмәтләрнең тиз арада эшләвен торгызу мәсьәләләре буенча:

хәрби вакыт шартларында эшләргә коммуналь хезмәтләрнең эзерлеген тәэмин итү, аларның эш-гамәлләре планнарын эшләү;

зарарланган газ, энергия, су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын ремонтлау өчен жиһазлар һәм запас частьләр запасларын булдыру;

су чистарту, опреснения һәм транспортлау өчен мобиль чаралар резервын булдыру һәм эзерләү;

булдыру водопроводных станцияләрендә кирәкле реагентлар запаслары, реактивов, консервантлар һәм дезинфекция чаралары;

резервуарлар һәм сыешлыклар запасларын, жыю-жыю труба үткәргечләрен, мобиль резерв һәм автоном энергия чыганакларын, халыкны коммуналь тәэмин итүне оештыру өчен жиһазлар һәм техник чаралар булдыру.

15.13. Сугыш вакытында мәетләрне тиз арада күмү буенча:

алдан, тыныч вакытта, күмелү урыннарын билгеләү;

мәетләрне күмү чараларын тәэмин итү өчен, шул исәптән махсулаштырылган ритуаль оешмалар базасында көчләрне һәм гражданнар оборонасы чараларын булдыру, эзерләү һәм эзерләүне тәэмин итү;

һәлак булган кешеләрнең мәетләрен (жәсәдләрен) жирләү (күмү) урыннары жиһазлары;

мәетләрне эзләү, аларның табылу урыннарын теркәү, аларны алу һәм беренчел эшкәртү, үлүчеләрне тану һәм документлаштыру, ташу һәм күмү эшләрен оештыру;

санитар-эпидемиологик күзәтчелекне оештыру.

15.14. Халыкның хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә тотрыклы эшләвен тәэмин итү буенча:

Гражданнар оборонасы төркемнәренә билгеләнгән тәртиптә кертелгән территорияләрнең икътисад объектлары эшчәнлегенәң тотрыклылыгын арттыру мәсьәләләре буенча комиссияләрнең тыныч һәм хәрби вакытта эшен оештыру һәм оештыру;

икътисад һәм инфраструктура объектларын, шулай ук житештерү чараларын төзелеш нормалары һәм гражданнар оборонасының инженер-техник чараларын гамәлгә ашыру кагыйдәләре таләпләренә туры китереп рациональ урнаштыру;

гражданнар оборонасының тыныч һәм хәрби вакытта инженер-техник чараларын, шул исәптән төзелеш проектларын эшләү һәм тормышка ашыру;

икътисад объектларында сугыш вакытында эшне дәвам итүче авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне планлаштыру, эзерләү һәм үткәрү;
житештерү процессын торгызу өчен кирәкле матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын алдан булдыру;

документлар страховкалау фонды булдыру;

заманча жиңелү чаралары тәэсирендә житештерү фондларын яклауның нәтижәлелеген арттыру.

15.15. Гражданнар оборонасы көчләренең һәм чараларының даими эзерлеген тәэмин итү мәсьәләләре буенча:

Гражданнар оборонасы көчләрен заманча техника һәм жиһазлар белән тәэмин итү һәм булдыру;

Гражданнар оборонасы көчләрен гамәлләргә эзерләү, Гражданнар оборонасы буенча өйрәнүләр һәм өйрәнүләр үткәрү;

Гражданнар оборонасы көчләренең гамәл-гамәлләре планнарын эшләү һәм төзәтмәләр кертү;

Гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын жөлеп итү һәм үзара хезмәттәшлек тәртибен билгеләү, шулай ук аларның гамәлләрен һәрьяклап тәэмин итү.

16. Гражданнар оборонасы өлкәсендәге бурычларны хәл итү максатларында оешмалар түбәндәге төп чараларны планлаштыра һәм гамәлгә ашыра:

16.1. Гражданнар оборонасы өлкәсендә халыкны эзерләү турында:

Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимияте органы яки жирле үзидарә органы тарафыннан расланган оешмалар эшчәнлегә үзенчәлекләрен исәпкә алып, оешмаларның шәхси составын һәм хезмәтләрен укыту буенча эш программаларын, шулай ук гражданнар оборонасы өлкәсендә оешмалар хезмәткәрләрен укыту буенча эш программаларын эшләү;

оешмаларның, шулай ук оешмаларның гражданнар оборонасы өлкәсендә шәхси составын укытуны гамәлгә ашыру;

Гражданнар оборонасы өлкәсендә оешмалар хезмәткәрләрен эзерләү өчен уку-укыту матди-техник базасын булдыру һәм эш хәлендә тоту;

Гражданнар оборонасы өлкәсендә белемнәрне пропагандалау.

16.2. Халыкка хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар аркасында килеп чыккан куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта хәбәр итү:

хезмәткәрләргә хәбәр итү системасын булдыру һәм камилләштерү;

I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын эксплуатацияләүче оешмаларда, аеруча куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм объектларда, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмаларда һәм югары куркынычлылык дәрәжәсендәге гидротехник корылмаларда, шулай ук билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча категорияләргә кертелгән III класслы куркыныч житештерү объектларын эксплуатацияләүче оешмаларда хәбәр итүнең локаль системаларын булдыру һәм даими эзерлек хәлендә тоту;

халык күпләп жыела торган урыннарда халыкка хәбәр итү һәм хәбәр итү буенча махсулаштырылган техник чаралар урнаштыру;

Россия Федерациясенең бердәм электр элементәсе челтәрен, радио-, Чыбыклы һәм телевизион тапшырулар челтәрләрен һәм башка техник чараларны комплекслы файдалану;

Гражданнар оборонасы өлкәсендә мәгълүмат жыю һәм алар белән алмашу.

16.3. Халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә имин районнарда эвакуацияләү буенча:

хезмәткәрләренә һәм аларның гаилә әгъзаларын эвакуацияләү чараларын, матди һәм мәдәни кыйммәтләренә көчле жимерелешләр зоналарыннан, радиоактив һәм химик зарарлану (пычрану), гидротехник корылмалар жимерелгәндә шартлау дулкынының 4 сәгатьлек ярышы чикләрендә катастрофик су басу ихтималы булган зоналардан имин районнарда эвакуацияләү чараларын планлаштыру, эзерләү һәм үткөрүне оештыру, шулай ук үзләренең житештерү эшчәнлеген дәвам итүче оешма хезмәткәрләрен һәм гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүче оешма хезмәткәрләрен;

хезмәткәрләренә һәм аларның гаилә әгъзаларын, эвакуацияләнергә тиешле матди һәм мәдәни кыйммәтләренә урнаштыру өчен куркынычсыз районнар эзерләү;

куркынычсыз районда хезмәткәрләренә һәм аларның гаилә әгъзаларын урнаштыру, торак һәм торак булмаган биналарны (биналарны) биләүгә ордерлар алу буенча жирле үзидарә органнары белән килешенгән планнар эшләү;

эвакуация органнары эшчәнлеген оештыру һәм оештыру, шулай ук аларның шәхси составын эзерләү.

16.4. Халыкка шәхси саклану һәм күмәк яклау чаралары күрсәтү буенча:

гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларына һәм аларның техник системаларына билгеләнеше һәм техник хезмәт күрсәтү буенча даими эзерлек хәлендә тоту;

хәрби вакытта житештерү эшчәнлеген дәвам итүче һәм имин районга күчерүче оешмаларны инженерлык яклавын арттыру планнарын эшләү;

гражданнар оборонасының сыену урыннарын һәм башка гражданнар оборонасы объектларын төзү тәртибе турында «1999 елның 29 ноябрәндәге 1309 номерлы Россия Федерациясә Хөкүмәте карары белән расланган Гражданнар оборонасының саклау корылмаларын төзү тәртибе нигезендә гражданнар оборонасының саклау корылмаларын төзү (Россия Федерациясә законнары жылышы, 1999, №49, 6000; 2015, №30, 4608 ст.);

оешма хезмәткәрләрен алар белән тәмин итү өчен шәхси саклану чараларын туплау, саклау, яклау һәм куллану;

оешмалар хезмәткәрләренә билгеләнгән вакытка индивидуаль саклану чараларын бирү һәм бүлү планнарын эшләү.

16.5. Яктырту һәм башка төр маскировка буенча:

маскировкаларга тиешле биналар һәм корылмалар исемлеген билгеләү;

хәзерге заман жинелү чараларын кулланганда ихтимал максатлар булган оешмаларны комплекслы маскировкалау планнарын эшләү;

яктырткыч һәм башка төр маскировка чаралары үткәрү өчен кирәкле матди-техник чаралар запасларын файдалану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм булдыру;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категорияләренә кертелгән оешмаларның Демаскирующие билгеләрен киметү буенча инженер-техник чаралар үткәрү.

16.6. Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халык өчен куркыныч туган очракта, һәлакәттән коткару һәм башка кичектергесез эшләрне үткәрү турында:

I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча куркыныч һәм атом-төш куркынычы булган житештерүләрне һәм объектларны, гадәттән тыш югары куркыныч булган гидротехник корылмаларны һәм югары куркынычлыктагы гидротехник корылмаларны, шулай ук билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы буенча категорияләргә кертелгән куркыныч III класслы куркыныч житештерү объектларын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан штаттан тыш авария-коткару формироваиеләрен төзү, жиһазлау һәм эзерләү;

Гражданнар оборонасы буенча чараларны билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар тарафыннан гражданнар оборонасы чараларын үтәүне тәмин итү буенча штаттан тыш формироваиеләренә булдыру, жиһазлау һәм эзерләү, Гражданнар оборонасы буенча чараларны үтәүне тәмин итүдә катнашу һәм кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янау белән бәйле булмаган кичектергесез авария-торгызу эшләрне үткәрү максатларында;

билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән һәм (яки) шәһәр читендәге житештерү эшчәнлеген хәрби вакытта дөвам итүче яки күчерүче оешмалар, коткару хезмәтләре булдыру, жиһазландыру һәм эзерләү;

авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне һәрьяклап тәмин итү өчен матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын куллану буенча даими эзерлек хәлендә тоту һәм аны булдыру.

16.7. Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә барлыкка килгән янгыннарга каршы көрәш:

куркынычлылык I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиацион куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм объектларны, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмаларны, шулай ук билгеләнгән тәртиптә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән куркыныч III класслы куркыныч житештерү объектларын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан төзү;

16.8. Радиоактив, химик, биологик һәм башка зарарланган районнарны ачыклау һәм билгеләү буенча:

зарарлануның төрле төрләрен (төрләрен) ачыклау һәм тәңгәлләштерү бурычларын хәл итү өчен махсус жиһаз (техник чаралар) булган һәм эзерләнгән хезмәткәрләренә күзәтүне һәм лаборатория контролен оештыру;

оешмаларны радиацион яклау режимнарын кертү;

билгелэнгэн тэртиптэ гражданнар оборонасы категорияларенэ кертелгэн оешмалар, гражданнар оборонасы көчлөре составында, радиацион һәм химик күзәтү постлары (станция)төзү;

Гражданнар оборонасы көчлөрөн радиацион, химик һәм биологик разведка һәм контроль чаралары белән тээмин итү;

куркынычлылык I һәм II класслы куркыныч житештерү объектларын, аеруча радиацион куркыныч һәм атом-төш куркыныч житештерү һәм объектларны, гадәттән тыш куркыныч булган гидротехник корылмаларны эксплуатациялүче оешмалар, шулай ук билгелэнгэн тэртиптэ гражданнар оборонасы категориясенэ кертелгэн оешмалар һәм күчмә (стационар) радиацион һәм химик күзәтү постларын Гражданнар оборонасы чараларын үтәүне тээмин итүче оешмалар тарафыннан төзү.

16.9. Халыкны санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияларне махсус эшкәртү буенча:

хезмәткәрләрне санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, билгелэнгэн тэртиптэ гражданнар оборонасы буенча һәм (яки) житештерү эшчәнлеген дәвам итүче оешмалар территорияларенэ кертелгән һәм (яки) житештерү эшчәнлеген дәвам итүче оешмалар территорияларен махсус эшкәртү, аларны Гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү өчен гражданнар оборонасы көчлөрөн булдыру;

хезмәткәрләрне санитар эшкәртү, биналарны һәм корылмаларны зарарсызландыру, техниканы һәм территорияларне билгелэнгән тэртиптэ гражданнар оборонасы категориясенэ кертелгән һәм (яки) житештерү эшчәнлеген хәрби вакытта дәвам итүче оешмалар тарафыннан махсус эшкәртү буенча чаралар үткәрүне оештыру;

дезактивирлаучы, газлы матдэләр һәм эретмэләр запасларын алдан булдыру.

16.10. Хәрби конфликтларда яисә бу конфликтлар нәтижәсендә зыян күргән районнарда, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм террорчылык акцияләре нәтижәсендә, тэртипне торгызу һәм саклау буенча:

жәмәгать тэртибен саклау көчлөрөн булдыру һәм жиһазлау, аларны Гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү;

үткәрү режимын гамәлгә ашыру һәм көчле жимерелешләр, радиоактив һәм химик зарарлану (пычрану), катастрофик су басу ихтималы булган һәм жинаять учакларында жәмәгать тэртибен саклау;

Эчке эшләр органнары, юридик һәм физик затларның шартнамэләр буенча мәжбүри сакланьрга тиешле объектларны саклауны көчәйтү, караучысыз калган мөлкәтне саклау буенча чаралар күрү.

16.11. Хәрби вакытта кирәкле коммуналь хезмәтләрнең тиз арада эшлөвен торгызу мәсьәләләре буенча:

хәрби вакыт шартларында эшлөргә коммуналь хезмәтләрнең (авария, ремонт-торгызу формированиеләренең) эзерлеген тээмин итү, аларның эш-гамәлләре планнарын эшлөү;

зарарланган газ, энергия, су белән тәмин итү һәм канализация системаларын ремонтлау өчен жиһазлар һәм запас частьләр запасларын булдыру;

су чистарту, опреснения һәм транспортлау өчен мобиль чаралар резервын булдыру һәм эзерләү;

булдыру водопроводных станцияләрендә кирәкле реагентлар запаслары, реактивов, консервантлар һәм дезинфекция чаралары;

резервуарлар һәм сыешлыклар запасларын, жыю-жыю труба үткәргечләрен, мобиль резерв һәм автоном энергия чыганаclarын, халыкны коммуналь тәмин итүне оештыру өчен жиһазлар һәм техник чаралар булдыру.

16.12. Сугыш вакытында мәетләрне тиз арада күмү буенча:

махсуслаштырылган ритуаль оешмалар тарафыннан мәетләрне күмү чараларын тәмин итү өчен көчләр һәм чараларның эзерлеген булдыру, эзерләү һәм тәмин итү.

16.13. Хәрби конфликтларда яки бу конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкның исән калу өчен кирәкле оешмаларның тотрыклы эшләвен тәмин итү турында:

сугыш чорында оешмаларның тотрыклы эшләвен арттыру мәсьәләләре буенча комиссияләренең тыныч һәм хәрби вакытта эшен оештыру һәм оештыру;

гражданнар оборонаcының тыныч һәм хәрби вакытта инженер-техник чараларын, шул исәптән төзелеш проектларын эшләү һәм тормышка ашыру;

икътисад объектларында сугыш вакытында эшне дәвам итүче авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне планлаштыру, эзерләү һәм үткәру;

житештерү процессын торгызу өчен кирәкле матди-техник чаралар, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар запасларын алдан булдыру;

документлар страховкалау фонды булдыру;

заманча жиңелү чаралары тәэсирендә житештерү фондларын яклауның нәтижәлелеген арттыру.

16.14. Гражданнар оборонаcы көчләренең һәм чараларының даими эзерлеген тәмин итү мәсьәләләре буенча:

Гражданнар оборонаcы көчләрен заманча техника һәм жиһазлар белән тәмин итү һәм булдыру;

авария-коткару формированиеләренең шәхси составы, штаттан тыш формированиеләр белән эшләү урыны буенча гражданнар оборонаcы һәм коткару хезмәтләре чараларын үтәүне тәмин итү буенча дәрәсләр үткәру, Гражданнар оборонаcы буенча өйрәнүләр һәм өйрәнүләр үткәру;

муниципаль берәмлек төзи торган гражданнар оборонаcы көчләре төркеме составында Гражданнар оборонаcы көчләренең һәм чараларының үзара хезмәттәшлеге һәм аларны жәлеп итү тәртибен билгеләү.

Гомуми бүлек башлыгы:

Г.Ф. Хәлиуллов